

Redacția

și
AdministrațiaCluj Reg. Maria 14
TELEFON 124Anunțurile se pri-
mesc după tarif.Librăria Anca
Cluj, Piața Unirii 32.

CLUJUL

ROMÂNESC

Abonament:

Pe un an Lei 160.—
Pe 1/2 an „ 80.—
Pe 1/4 an „ 40.—Pentru Străinătate:
Pe un an Lei 320.—
Pe 1/2 an „ 160.—
Pe 1/4 an „ 80.—Pentru America
Pe un an 2 dolariManuscrisele
nu se înapoiază.

Director-Proprietar: Alexandru Anca.

ZIAR INDEPENDENT

Un exemplar 3 Lei.

Spovedania Ardealului

In loc de „Bine-ai venit!“

Vouă soli ai Moldovei lui Ștefan cel Mare se adresează astăzi Ardealul. Nu prin cuvinte pompoase, ci cu glasul sincer și nermeșesugit al fratelui ce-și spune șpăsul.

Veniți la noi pentru a ne cunoaște și ca să vă cunoaștem.

Nu ascultați deci de acei cari prin discursuri înflăcărâte vă vor înfățișa în culori trandafirii traiul nostru trudit. Nu luați în seamă nici bârfelile pesimiștilor irremediabili. Ci prindeți înșivă brațul, ce se întinde după voi, al ardeleanului, îi pipăiți zvăcnirile pulsului, și Ardealul vi se spovedește.

Dar nu-i spovedește bolnavului de pe patul de moarte, ci a românului în plină viață, care în preajma marilor sărbători se mărturisește cu încredere și sinceritate.

Din ea veți desprinde mijloacele și tactica de luptă a Ardealului pentru izbândirea deplină a idealului de veacuri al românismului: consolidarea noastră în cadrul României-Mari ca stat și națiune.

Vă veți convinge de unitatea de aspirațiuni a Românilor de pretutindeni, deasemeni veți constata dispariția oricărui patriotism local.

Dar vă veți da seamă și de aportul specific, pe care Ardealul îl aduce în ultima fază a realizării idealului nostru național, aport ce consistă în voința neștrămutată de-a introna în România tuturor Românilor: respectul libertății cetățenești; legalitatea mai presus de toate; și printr-o cât mai temeinică organizație, ordine.

De aceste trei postulate, crede Ardealul, că depinde în primul rând consolidarea statului român. Ele stau la baza mentalității politice a acestor ținuturi. Și nu există ardelean, care să nu le recunoască. Asupra modului de înfăptuire numai, s'au ivit oarecari divergențe între diferitele grupări.

In fond întreg Ardealul zilelor noastre are aceleași aspirații, și așteaptă sprijinul efectiv al celorlalte provincii ca să le poată realiza.

Căutați să ne cunoașteți și înțelegeți, și veți găsi în noi, o nefermă dragoste și admirațiune nefățărîtă față de tot ce-i în vechea Românie.

Ardealul aderă și susține fără preget orice inițiativă românească pornită din altă parte.

Fie, ca această spovedanie a Ardealului în fața Moldovei lui Ștefan cel Mare, să nu fie zădărnicită.

Octavian Buzea.

Naționalismul care ne lipsește

Ciudat, intradevăr, e naționalismul post-bellic la noi. Se manifestă aproape zilnic prin îndemnuri la agresiuni. Dar tocmai acolo unde ar trebui să fie și unde ar putea lucra cu succes, acolo ne lipsește.

Ne-o ilustrează aceasta atitudinea unei funcționar, dealtfel antisemit, dela C. F. R.

Câțiva români amatori de sport din Cluj, ajunseră zilele trecute la concluzia că ar trebui să ceară Căilor ferate un vagon special, pentruca un public românesc cât mai numeros să poată asista la matchul de football, ce va avea loc Duminecă la Oradea-Mare între șampioana, de astădată românească, a Clujului și acea de acolo. Iși ziceau ei, că fără îndoială conducătorii dela C. F. R. vor înțelege să sprijinească o asemenea manifestare de sport românesc.

Dar a interveni fără veste funcționarul amintit și le curmă povestea prin cuvintele: „Căile ferate nu pot fi conduse cu sentiment național!“

Că era sau nu justificată dorința sportșmanilor clujeni nu interesează.

Ceea ce însă trebuie reținut este felul cum se face la noi naționalism. Tocmai acolo ne lipsește unde ar trebui să-l avem mai puternic: La conducere!

Criza presei din Ardeal

La Unguri vremelnică — la noi statornică

In jurul grevei ziaristilor maghiari.

Isbucnită acum o săptămână, greva gazetarilor unguri e pe cale să fie aplanată. Rând pe rând revendicările ziaristilor profesioniști sunt aprobate de către patroni, cari s'au dovedit absolut incapabili să înlocuiască forțele de muncă pierdute. Gazetele au apărut împestrîtate cu știri fantastice și încărcate cu reproduceri literare. Ba ce e mai mult s'a observat și o nouă atitudine față de statul român, întrucât în loc de hotarul țării românești se scria „linia de demarcațiune“ iar în loc de Ardeal „teritoriile ocupate.“

Nu stăruim asupra mentalității patronilor de gazete unguri, desvelită prin expresiunile citate. Ea își va exercita influența-i nefastă și în viitor. Fi-rește perfect mascată de iscusința redactorilor de meserie.

Voim să remarcăm cu totul altceva. In primul rând, admirabila solidaritate profesională a gazetarilor unguri. In al doilea, salariile omenești plătite de presa minoritară. Insfârșit inferioritatea morală și intelectuală a patronilor de gazete în comparație cu ziaristii.

Trecând acum la presa românească din Ardeal, vedem că ea nu îndepli-

nește decât ultima condițiune din cele trei înșirate mai sus. Dacă adaugăm încă și celelalte circumstanțe agravante, specifice gazetăriei românești din Ardealul României Mari, statornica criză a acesteia din urmă ne apare foarte firească.

Conflict tacit

între

Primărie și poliție

Ordinul polițienesc referitor la costumele de scaldă nu se execută la baia orașului.

A trecut mai bine de-o săptămână de când Poliția locală a început să-și inaugureze noul program de intensificare a luptei contra imoralității. Totuși până-acum ne-am pomenit cu un singur ordin, despre care din capul locului s'a văzut că n'are nici un rost.

E vorba de interzicerea, ca bărbații să apară la băile de vară din localitate costumați în pantaloni de scaldă. Desaprobarea publicului a fost generală. Motivul este de ordin igienic, deoarece în felul acesta se zădărnicește aproape complet cura de soare.

Publicului s'a asociat la rândul său și Primăria orașului, proprietara băii de strand. Așa că până în ziua de astăzi ordinul amintit n'a fost executat. Dealtfel zilele acestea consiliul orașenesc urmează să-și formuleze precis punctul său de vedere, care nu poate decât în consonanță cu cel de până acum.

Poliția rămâne deci complet izolată în noua-i acțiune de moralizare. Doar câte un negustor, cu mari stocuri de costume de scaldă, mai se găsește de partea ei.

Pentru a solidariza toate elementele ce doresc o combatere a imoralității, d. Gritta va trebui să caute al teren mai puțin ingrat.

Aspecte clujene.

Metaforă polițienească. In ordinul Poliției, dat pentru a opri dezvoltarea senzualismului prin cură de soare, citim următoarea împerechiere de cuvinte: *Creanga Someșului*. Chiar dacă n-a avut alt rezultat ordinul în chestiune, cel puțin ne-a desvelit o nouă specialitate a dlui Gritta, prefectul poliției. Totuși ne-am fi bucurat mai mult să vedem aranjată chestiunea „cafenelei“ sau „Șantanelui“ Patria.

Un falș sionist: D. dr. Iosif Fischer. Nimeni până acum nu știa cum stăm cu Evreii ardeleni: Sunt Evrei maghiari sau au rămas Unguri mozaici?

Dar a venit șeful sionștilor din Ardeal, care poartă numele de mai sus, și ne-a lămurit prin ieșirea-i veninoasă, — dupăcum ar zice decanul baroului advocațional din Cluj, — contra celor ce voiesc o afiliere la Uniunea Evreilor Români.

Naționalismul unguresc adoptat de d-sa nu cadrează însă deloc cu sionismul. Ungurii mozaici n'au ce căuta în tabăra sionistă, cu atât mai puțin în fruntea ei.

Roadele zăpăcelii liberale

Proiectul de desființare a Direcțiunii regionale a monopolurilor din Cluj. — 60 funcționari pe drumuri.

Ultima sesiune parlamentară a zăpăcit complet până și pe cei mai orientați asupra tendințelor guvernului liberal. E destul să amintim de principiul descentralizării, care a fost adoptat de atâtea ori, pentruca apoi legea minelor să-l calce în picioare. Așa că astăzi nimeni nu mai știe spre ce tindem.

Inregistrăm pe ziua de azi o dispozițiune pe care intenționează să o ia guvernul și care cadrează de minune cu starea haotică actuală. E vorba de desființarea Direcțiunii regionale a monopolurilor din Ardeal și înlocuirea ei prin inspectorate în toate centrele. La început s'ar părea că scopul este descentralizarea. După o analiză mai temeinică oricine-și da sea-

ma că-i tocmai contrarul, adică centralizare.

Căci într'adevăr rezultatul măsurii amintite nu poate fi altul decât o lărgire a atribuțiunilor direcțiunii generale a monopolurilor din București. Vor avea, nu-i vorba, și nouile inspectorate un rost oarecare, dar în chestiunile mai importante, după cea mai mare probabilitate, li-se va restrânge competența. Astfel apoi se va spori din nou numărul celor nevoiți să ia calea Bucureștilor.

Că-i bine, că-i rău așa la liberali le este indiferent; își realizează programul. Și nu se sinchisesc deloc de cei 60 funcționari, cari vor rămânea pe drumuri.

Rep.

Instigatorii antisemitismului

— Cazul dela Satu-Mare. —

Un semnificativ conflict evreo-român s'a produs Sâmbăta și Dumineca trecută la Satu-Mare

Un grup de cercetași evrei voia să dea în ziua de Sâmbăta o serbare în sala teatrului orașenesc. Cererea lor n'a fost în-cuviințată de către autorități din motivul că cercetașii nu depuseră

încă jurământul. Tot deodată li s'a pus în vedere să evite orice conflict cu studenții români, cari vor veni la serbarea aranjată Duminecă de către societatea „Junimea Sătmăreană“. A urmat tocmai contrarul. Afișele studenților români au fost rupte; complicitatea cercetașilor evrei fiind evidentă.

Suntem deci în fața unei noi provocări din parte evreiască a antisemitismului, făcută probabil de sioniști fanatici.

In străinătate un exemplar 4 Lei.

Figuri culturale.

C. Rădulescu-Motru

Nu de mult timp, a fost primit în Academie Dl C. Rădulescu-Motru, care a muncit din greu în câmpul culturii românești și mai ales pe tărâmul filosofiei, pentru o cât mai europeană orientare a acestei culturi.

Pregătit în Universitățile germane, Dl C. Rădulescu-Motru fine în mână condeiul de scriitor de mult. Rezultatul străduinței acestei personalități active, e considerabil, pentru cultura noastră națională.

În lucrarea sa premiată de Academia română: „Puterea Sufletească”, a demonstrat științificește că origina vieții active, constă în construcția psihologică a individului. Intemeindu-se pe postulatele concepției energetice din științele fizice și mecanice, a evidențiat valoarea puterii sufletului creatoare civilizației și a culturii umane. Sufletul individual este o forță, o putere infinit de mare, care transformă și creiază. Și cultura mondială este tocmai sinteza puterilor sufletești în ipostas de acumulare.

„Cultura română și politicianismul” este cartea în care Dl C. Rădulescu-Motru schițează cu mult adevăr nefastul politicianismului ca amestec în chestiunile culturale. Pornind dela diferența între civilizație și cultură, stabilește caracterul adevăratei culturi și civilizației, spre deosebire de pseudo-cultură și pseudo-civilizație.

De curând, în editura „Culturi Naționale” a dat la iveală „Curs de psihologie”, care poate sta la îndemâna oricărui, vrea, să se inițieze în culuarele noii științe.

Susținută la înălțimea ultimelor concepții științifice, cartea Dlui C. R.-Motru, prezintă avantajele unei lucrări ușoare de înțeles, chiar în ce are mai subtil psihologia ca manifestare în domeniul științei.

„Le style c'est l'homme”.

Lucrările Dlui C. R.-Motru isvorâte din toată profunzimea sa sufletească, poartă marca acestui suflet însuși: claritate, ușurință și concisiune. Dl C. R.-Motru ca mănător al condeiului, ca artist, a reușit să apropie limba neaoș românească stilului filosofic, stilului științific. A reușit, să demonstreze că limba românească este o limbă cu ajutorul căreia, se pot aborda cele mai fine subtilități ale gândirii.

A reușit, să occidentalizeze limba noastră, menținându-i marca națională.

Lucru ce-l face și ca gazetar la „Idea Europeană”. M. Dragnea.

Situatia externă.

**Conferințele dela Praga și Londra
NOUI REVOLUȚII**

Conferința dela Praga s'a închis fără rezultate apreciable. Ea a avut unul singur: Prelungirea vieții Micei Antante.

Asupra modului cum s'a ajuns aici ne lămuresc declarațiile celor trei miniștrii de externe.

D. Duca a accentuat caracterul limitat al Micei Antante raportată la Rusia, d. Nincici a insistat asupra solidarității accentuate față de conferința dela Londra și de Liga Națiunilor, iar d. Beneș a precizat și d-sa poziția Micei Antante față de Rusia.

Din câteși trele declarații rezultă, că la Praga s'a statornicit caracterul limitat al Micei Antante față de Rusia; dar în schimb s'au deschis Micei Antante orizonturi mai largi în apus.

Relațiile cu Rusia.

Cu privire la raporturile cu Rusia s'a adoptat un punct de vedere favorabil României, hotărându-se ca recunoașterea de jure a Sovietelor să se producă atunci „când interesele păcii generale vor cere acest lucru”. Totuși izolarea noastră față de Soviete s'a vădit într'un mod izbitor.

Acordul acesta dintre statele Micei Antante s'a făcut în vederea conferinței dela Londra și raporturilor față de Liga Națiunilor.

**România sprijinită de Mica
Antantă la conferința din
Londra și Liga Națiunilor.**

Intrucât o privește, România are la conferința dela Londra o sarcină destul de grea, pe care am schițat-o la timp, și în vederea căreia sprijinul celor două aliate din Mica Antantă poate fi de folos.

Cât despre Liga Națiunilor, numai cine nu cunoaște totalul reviriment care s'a produs în concepția guvernului nostru actual asupra acestui formidabil instrument politic, nu poate măsura deosebita importanță pe care România o acordă unui sprijin la Liga Națiunilor.

Și astfel, conferința Micei Antante se încheie cu un bilanț, care dacă nu e strălucit și de efect, are totuși meritul de a corespunde capitol cu capitol realității, și de a servi pe deantregul pacea.

Guvernul Herriot se menține.

Frământările din jurul conferinței dela Londra n'au slăbit cătuși de puțin situația guvernului Herriot. Dovada cea mai bună ne-o oferă senzaționalul vot al Camerei franceze, care cu 310 voci împotriva 202 a amnistiat pe Caillaux și Malvy. Nu tot atât de fermă este situația guvernului italian.

**Deschiderea conferinței
dela Londra.**

Delegațiile la conferință au sosit în Londra. Conferința s'a deschis în sala de așteptare a ambasadorilor, la ministerul afacerilor străine.

În total 10 națiuni sunt reprezentate la deschidere.

Se anticipează că delegații germani vor fi invitați să ia parte mai târziu la conferință.

Programul conferinței cuprinde examinarea măsurilor privite ca necesare pentru a se putea pune în aplicare planul Dawes.

Numărul celor adunați pentru acest eveniment, inclusiv secretarul și experții se ridică peste 100 persoane și vor fi oaspeții guvernului britanic.

Răscoale în Rusia și Brazilia.

Știri sosite din Rusia anunță că o foamete îngrozitoare amenință întreaga parte de Sud-Est a acestei țări.

Din cauza căldurilor îngrozitoare grâul a fost complet compromis.

Numai în guberniile centrale se mai poate conta pe o recoltă mai bună.

Țăranii din regiunile cu recolta amenințată s'au răscolat.

Din îndepărtata Brazilie deasemeni ne vin vești despre revoluție. Iată o telegramă oficială comunicată de delegațiunile braziliene:

„Forturile dela Luz, centrul trupelor revoluționare, sunt încunjurate de de trupele federale. Trupele trimise la San-Paulo s'au concentrat și au început atacul în contra răsculaților, a căror situație este precară. Se desmint știrile răspândite că președintele și guvernul statului San-Paulo ar fi părăsit capitala.”

Situația este în orice caz mult mai gravă decât reiese din acest comunicat oficial.

Absurditate socială

Cât s'a încasat la Casele Cercuale din Ardeal în 1923.

Cluj 5.700.000, Bistrița 2 mil. 600.000, Dej 3.700.000, Satu-mare 11.700.000, Oradea-mare 11.000.000, Turda 5.100.000, Timișoara 17.700.000, Deva 19 mil. 800.000, Arad 11.700.000, Lugoj 7.300.000, Reșița 13.000.000, Sibiu 9.500.000, Târgu-Murăș 8 mil. Sighișoara 6.000.000, Sf. George 5.300.000, Miercurea Ciucului 6.000.000, Alba-Iulia 3 mil. Lei.

Nu știm cum s'au folosit aceste zeci de milioane, dar faptul aproape de neînchipuit, că muncitorilor în caz de invaliditate li-se dă o pensie de câte 50 lei lunar, constituie un mister, ca atâtea altele din zilele noastre, și cari rămân fără nici o deslegare. Cei câte 5 sau 6 lei, ce li-se dă drept pensie, celor rămași invalizi încă înainte de unire, sunt o adevărată batjocură și nu poate fi scuzată cu nimic.

Să ne mai mirăm dar, de ce muncitorii sunt revoltați contra Caselor Cercuale statificate.

**Eroare geografică
americană**

Strassbourg în Germania. — Statele Unite cer scuz guvernului francez.

Se anunță în Londra: Faptul că în raportul aviatorilor americani, orașul Strassbourg este menționat ca teritoriu german, a produs o mare indignare în Franța, așa încât ambasadorul american din Paris s'a văzut silit, din cauza acestei erori geografice a guvernului său, să ceară scuze. Guvernul din Washington era așa de convins că Strassbourg aparține Germaniei, încât a trimis acolo pe atașatul militar dela Berlin pentru a lua măsuri în vederea primirii aviatorilor. Sosirea atașatului la Strassbourg a atras atențiunea autorităților franceze asupra pasajului comunicatului oficial unde se anunța aterisarea aviatorilor la Strassbourg „în Germania”.

Formidabila gafă a guvernului american, ce a produs o atât de vie consternare în Franța, pe noi ne înveselește. Vedem în ea o răsplătă binemeritată a ignoranței cu care am fost de atâtea ori tratați din partea Francezilor. Așa mai acești ani un mare cotidian din Paris anunța celebrarea la Budapesta a căsătoriei principesei Elisabeta a României.

Sarea în alimentarea noastră

de: P. ROMAN

Intrebarea dacă sarea este pentru om un aliment, sau numai un condiment, a preocupat pe mulți învățați în diferite timpuri. Ca să se poate răspunde la această întrebare, trebuie să se cerceteze în ce chip sarea lucrează asupra organismului omenesc.

Celulele, țesuturile, sucurile noastre conțin sare de bucătărie. Această sare e necesară funcționării organelor noastre și e pusă de ele în fiecare moment la contribuție. Stomacul are nevoie de ea să formeze acidul Chlorhidric al sucului său gastric. Ficatul îi trebuie pentru fabricarea fierii. Lacrimile cari umezesc pelița ochilor și se evaporază, fără să băgăm de seamă, conțin sare. Se găsește sare în toate lichidele ce se filtrează prin rinichi și în sudoare. În fiecare moment deci provizia de sare din organism e pusă la contribuție și ar fi în curând sleită, dacă sarea alimentelor noastre n'ar veni la timp ca să înlocuiască lipsa.

S'au făcut experiențe pentru a vedea ce se întâmplă cu animalele când sunt lipsite de sare; li-se dădu alimentație îmbelșugată, carne și grăsimi, din care prin proceduri chimice s'a extras însă ori ce urmă de sare. Aceste animale muriau mai de grabă decât cele lipsite cu totul de hrană.

Unii medici au avut curajul să experimenteze asupra lor înșiși regimul fără sare; după câțva timp sănătatea începu să le sufere și s'au bolnăvit de albuminurie. Niște boieri ruși ca să facă economie, nu au mai dat sare țăranilor lor; bieții mujici căzură bolnavi, unii de hidropisie (apă), alții de istovire și nu mai erau capabili de nici o muncă. Se știe altfel că în timpul cât a ținut asediul cătăței Metz, în a. 1870, lipsa cea mai greu simțită a fost lipsa de sare.

Și cu toate acestea sunt unele populațiuni care nu cunosc sarea. Kirghizii cari locuiesc în stepele Asiei,

unele triburi de Beduini, Tudașii din Indiile engleze, nu folosesc sarea de loc.

Finlandezii, aceia mai de la nord, nu posedă nici cuvântul care să însemneze sarea în limba lor, și toate populațiunile sălbatice din Siberia au o adevărată repulziune pentru această substanță. Toți aceștia nu se pot lipsi total de sare, dar le ajunge atâta câtă se găsește în substanțele ce le consumă (carne, pește, lapte, apă etc.)

S'a analizat cenușa ce să obține prin arderea unor legume și s'a găsit la un kilogram între 35—70 grame. Se află 1 gram la 1 kilogram lapte și 70 grame la un kilogram de carne.

Trebuie să notăm că sarea luată în cantitate mare, poate să provoace accidente. Experiențe asupra animalelor au dovedit că înghițirea unui funt (1/2 kilogram) de sare, poate să provoace moartea. Luată în cantitate de 30—40 gramul de odată are efect purgativ. Multe deranjamente de stomac provin de acolo că sucul gastric e prea bogat în acid chlorhidric, cu alte cuvinte din obicința de a mânca prea sărat.

Doctorii francezi Vidal și Javal, au dovedit că sarea provoacă complicațiuni grave și chiar mortale la bolnavii de rinichi. Suntem deci departe de timpurile vechi, când medicii credeau sarea ca doctorie universală, și se întrebuntau la mulțime de boale, contra bătăturilor, ca și contra limbricilor a mușcăturilor de șerpi veninoși etc. În medicină astăzi e întrebunțată numai la injecțiuni sub piele, pentru ca sângele să se regenereze repede după scurgeri mari. (hemoragii).

Concluzia ce se degajează din cele de mai sus e simplă și clară, de sare avem nevoie, dar se găsește în cantitate suficientă în alimentele ordinare.

În pâine d. e. să găsește până 5 grame la un kilogram, în carne legume până la 1/2 gram. Dacă toată aceasta cantitate vom adăuga masă 2 grame de sare va fi deajuns noi adăugăm însă 15 și mai mult.

În aceste cantități o parte a sării nu joacă rol de aliment, ci de simpl condiment, care ca și piperul etc. are altă însemnătate, de cât a necita gustul, pofta de mâncare.

Problema minoritară.

Autonomia orașelor

O lacună a broșurei dlui dr. Ludovic Ciato.

În numărul nostru trecut ne-am ocupat de broșura dlui dr. Ludovic Ciato despre problema minoritară. Complexitatea chestiunii ne face să revenim, stăruind de astă dată asupra unei singure laturi a acesteia.

Autorul broșurei amintite scrie în legătură cu administrația orașelor ardelenesti: „*Trebue căm admittă ori care român, să nu ste just și nu este echitabil ca în județe și orașe cu populațiune în majoritate covârșitoare unguerească, funcționarii superiori unuri în administrație să fie rari și corbii albi. Asa de pildă în Cluj, unde ungerii formează aproape trei din patru părți a locuitorilor, nu găsim între consilierii orașului un singur unger.*”

Cu atâta dl Ciato a dat gata problema autonomiei orașenești, cerute de conlocuitorii noștri un-

guri. Ne îndoim că aceștia se vor declara mulțumiți cu o asemenea soluție, întrucât numai printr-o interpretare excesiv de largă a tezei de mai sus, vor putea fi satisfăcute revendicările unguerești în materia ce ne preocupă.

Era deci nevoie de-o mai mare precizie: Să adoptăm autonomia orașelor în înțelesul restrâns al ei, dupăcum ne-o cer minoritățile. Sau să lărgim această noțiune în conformitate cu interesele românismului, încopciind singuraticelor orașe și comunele rurale din regiunea respectivă. Fără a ține seamă de aceste două alternative, nu se poate aborda la noi problema minoritară.

Cât despre superioritatea punctului de vedere românesc, credem, că e de prisos să mai spunem ceva.

r. r.

Mediașul în plin progres

Fără îndoială că unul din orașele cu viitor mai strălucit din Ardeal este Mediașul. Căci îndeplinește toate condițiunile necesare unei dezvoltări industriale.

Chiar și în timpul din urmă, cu o dată criza financiară a făcut progrese nimitoare. Au luat ființă numeroase fabrici noi.

A fost prin urmare nimerită ideea de-a deschide acolo școala militară de aeromantică. Ea a funcționat obținând frumoase succese datorită pozițiunii și climei favorabile a acelei regiuni.

Dar instalațiunile de pân'acum nu corespund. Ministerul de război a aprobat pentru anul acesta suma de 4 milioane lei pentru construirea unui local modern destinat școlii tehnice a aeronautice din Mediaș.

Odată cu această construcție, va începe și amenajarea în condițiuni moderne a unui teren de aterisaj — escale, pentru deservirea proiectatei linii de navigațiune aeriană București—Cluj—Budapesta.

Criza teatrelor unguerești

— Cauzele ei. —

Citim în „Nădejdea“ din capitala Banatului:

„Timișoara a ajuns proverbială prin desinteresul cetățenilor ei pentru artă și cultură.

Și dacă constatarea aceasta era făcută numai cu ocaziunea sosirii unei trupe de teatru românesc prin localitate, când timișorenii străluciau prin lipsa lor, atunci strigătul de alarmă al dlui M. Fekete directorul teatrului maghiar, care anunță publicul, că prin neparticiparea lui omoară arta și existența a numeroși slujitori ai ei, vine să ne arate că boala este mai rea decât am crezut-o și fără înțelegere. La ce măsuri s'ar putea lua?”

Din parte-ne n'adaugăm decât o singură observație. Și anume: Să înțelegem calomniile unguerești că imposibilitățile prea urcate și reprezentabile trupelor românești, ar fi adevărate cauze ale crizei teatrului maghiar.

* Femei! „Cartea Moașelor“ cu 140 fotografii feminine Lei 120 la librăria Anca.

Acord româno-papal

Principiile fundamentale ale concordatului.

După îndelungate tratative, în sfârșit s'a ajuns la o înțelegere cu Papa în chestiunea concordatului.

Un pact preliminar a fost încheiat, fiind semnat de d. Banu, ca reprezentant al guvernului român și de cardinalul Gaspari, ca împuternicit al Vaticanului.

După informațiile care se dau, bazele concordatului sunt astfel fixate:

Guvernul român să controleze fondurile bisericilor romano-catolice din România; preoții și prelații să fie numiți de guvern, după recomandarea Sf. Scaun. Școalele confesionale romano-catolice să se bucure de aceleași drepturi ca orice alte școale confesionale.

Consiliul de ministrii, va delibera, dacă pe bazele fixate, se poate încheia sau nu concordatul.

Cum se călătorește pe C. F. R.

— Garnituri incomplete —

Ne așteptam, ca deodată cu urcarea tarifelor dela C. F. R., să vedem și o oarecare îmbunătățire a condițiunilor de călătorie.

Așteptarea ne-a fost zadarnică. Garniturile trenurilor sunt reduse la ultima expresie. Abia câte una mai are două vagoane de cl. II., când de cele mai multe ori ar fi nevoie de patru.

În fiecare din aceste vagoane se urcă mai mult decât în doi numărul de călători ce pot avea locuri.

De aci o îmbulzeală sufocantă, lupte desperade pentru ocuparea primelor locuri și călătorirea în picioare, pe distanțe de sute de chilometri.

E aceeaș stare de lucruri cași acum trei ani în care timp însă biletele au fost scumpe de 5 ori. Și asta se chiamă consolidare și politică de economii!

Abonați-vă la

„CLUJUL ROMÂNESC“

!!! Cel mai bine scris
Cel mai bine informat
Cel mai răspândit

— ZIAR DIN ȚARĂ —

INFORMAȚIUNI

— **Autoritățile clujene și serbarea Franței din 14 Iulie.** Luarea Bastiliei, serbată dela revoluția franceză încoace în fiecare an de către Francezii de pretutîndeni în ziua de 14 Iulie, a trecut neobservată de autoritățile clujene. Au fost așteptate zadarnic la recepția dela consulatul Franței. În legătură cu această neglijență nescuzabilă „Patria“ scrie că ar fi un motiv de demisie a prefectului și primarului din Cluj.

— **De ce nu se amplifică apeductul din Cluj.** Se împlinesc patru luni de când consiliul orașenesc al Clujului a înaintat la București dosarul apeductului pentru a obține aprobarea unei amplificări a acestuia. Lucrările ce urmează să fie făcute necesită trei luni așa că până la toamnă tot ar putea să fie gata.

Dar buclucul e, că la București s'au pierdut toate actele. Și din cauza aceasta populația va mai îndura încă o bună bucată de vreme mizeriile regimului apei, de până acum.

— **Manevre rusești la Nistru.** Autoritățile noastre militare au fost încunoștințate, că dela 1 Iulie crt. sovietele fac mari manevre de-alungul Nistrului. Aceste manevre sunt puse sub comanda supremă a lui Trozki.

— **Faptul că diferiți furnizori din străinătate cari ne procură sămânță de gândaci de mătase nu ne trimit sămânță de bună calitate din care să se recolteze viermi speciali de sămânță,** Ministerul de agricultură va înființa în țară, la Orșova, o stațiune care să producă sămânță selecționată, de care avem nevoie pentru producerea gogoșilor.

— **Aplanarea grevelor din Timișoara.** Grevele muncitorești din Timișoara au luat sfârșit. Pân'acum din 16 fabrici la 13 s'a reluat lucrul. Se pare că la celelalte în curând se va înlătura orice motiv de neînțelegere dintre patroni și muncitori.

— **Cursuri de pomicultură la Lugoj.** Ministerul de agricultură a hotărât să se țină la școala de agricultură din Lugoj (jud. Caraș-Severin) cursuri populare de pomicultură, între 10—21 August c. Cursurile se vor ține de dl I. Ștefănescu, prof. de pomicultură, inspector general horticol, și V. Knechtel, inspectorul etnomolog al ministerului.

— **Municipalizarea cinematografeilor.** Ideia municipalizării cinematografeilor e pe cale să fie legiferată, dacă actualul guvern va mai prezida și alegerile din toamnă. Ea a pornit dela primăria din Timișoara.

Concomitent cu schimbarea aceasta se va înființa o direcțiune generală a cinematografeilor. Nădăjduim că vom înregistra o urcare a nivelului reprezentațiilor cinematografice, și nu o colaborare a lui.

— **Paza depozitelor armatei.** Autoritățile militare, au luat cele mai severe măsuri, spre a asigura cea mai desăvârșită pază a depozitelor militare și în special a pirotehniei armatei. Cam târziu nu-i vorbă.

— **Excursioniștii la Cluj.** Cu o vădită bucurie vedem aproape zi de zi câte un grup de excursioniști ce vin să ne viziteze orașul nostru. Astfel săptămâna trecută au fost la Cluj: Invățătorii din județul Ialomița. Elevii liceului din Bazargic. Studenții din Cernăuți.

Vizita Ateneului popular din Iași are loc în zilele de 19—20 Iulie. S'au mai anunțat 51 geologi geografi vienezi, cari sosesc zilele acestea prin portul Giurgiu.

Cetiți pag. 4 Rubrica Sportivă !

— **Trenurile de persoane vor fi iluminate.** Direcțiunea generală c. f. r., a dat ordine exprese ca trenurile de călători să fie iluminate în timpul nopții.

— **România la congresul internațional studentesc din Varșovia.** În Septembrie va avea loc la Varșovia congresul internațional studentesc, la care vor participa 500 reprezentanți ai studenției din toate țările. Nu știm în ce fel va fi reprezentată cu acest prilej România, deoarece Uniunea generală a studenților din România nu mai ființează.

Redactor și responsabil:

Octavian Buzea:

— **Retragerea din circulație a monedei de hârtie de 1 și 2 lei.** Ministerul de finanțe atrage atențiunea deținătorilor de monedă hârtie de 1 și 2 lei, că, pentru a evita aglomerațiile ulterioare, este în interesul lor să le prezinte mai din vreme caselor publice, spre a schimba moneda-hârtie în monedă metalică.

Al doilea stoc de monedă metalică se va pune în circulație în curând, ministerul de finanțe urmând să recepționeze peste câteva zile încă 25 de vagoane din această monedă.

Căsătorii.

Doi prietini ce se află în America, unul în etate de 23 ani și unul de 28 ani, doresc a face cunoștință cu două fete din Transilvania, care să corespundă etății de mai sus. Doritoarele de a face cunoștință pentru căsătorie, să-și trimită fotografia pe adresa de mai jos:

Au 28 S. și Au 23 P.

313 Hellen Str. Box 34

Mc. Kees Rocks Pa U. S. America

Mașini de tipografie de vânzare americane cu ramă de 33x23 și 46x33, nu funcționează din lipsă de reparație. Ambele 50.000 Lei. Adresa: Librăria Anca, Cluj.

In atenția femeilor!

A A P Ă R U T

în editura Librăriei Anca Cluj, îndrumarul doctorului gynecolog Grigoriu Fiecare intitulat „**Cartea Moașelor**“ femeie trebuie să-l consulte zilnic, căci cuprinde sfaturi pentru îngrijirea femeii și a copilului înainte și după naștere, noțiuni generale asupra sănătății familiei tuturor îngrijirea boalelor femești cu 130 fotografii femești explicative.

Prețul 120 lei, plus 5 lei porto, care sumă se trimite înainte.

Săptămâna sportivă.

Inlăturarea scandalurilor

Selecțiunea jucătorilor din punct de vedere moral. — Gălăgia publicului. **Universitatea NAC. la Oradea-Mare.**

Două matchuri de football am avut în săptămâna trecută la Cluj. Echipa Gloria CFR. din Arad a jucat cu „Victoria” și cu KAC. Primul a rămas nedecis, iar pe al doilea l-a câștigat KAC.

Arădani s'au prezentat în condițiuni destul de bune; tehnică, joc de ansamblu, și mai ales în prima zi o stăruitoare voință de-a învinge, au caracterizat jocul lor. Și cu toată înfrângerea suferită, ei ar fi plecat satisfăcuți, dacă n'ar fi intervenit o altă împrejurare regretabilă, care a turburat decursul regulat al matchului.

Iată faptele în toată goliciunea lor desgustătoare: În toial jocului dintre Victoria și echipa arădană clujanul Istvánfi trase o strajnică injurătură ungurească la adresa unui footballist advers. Acesta din urmă, probabil din naștere cu gusturi mai fine, nu putu să înghită cu una cu două insulta, ci își luă momentan satisfacție. Așa că publicul asistă, de voie, de fără voie, la o bătaie în toată regula. Pe urmă arbitrul și-a făcut datoria și jocul a continuat până la sfârșit presărat cu numeroase incidente.

Nu ne-am ocupa de acest caz dacă ar fi unul sporadic. Cu părere de rău trebuie să constatăm că scandalurile sunt destul de dese. Ele se datoresc unei laturi total ignorate a vieții sportive dela noi: *Necesitatea selecțiunii și din punct de vedere moral a jucători-*

lor. Nu mai stăruim, căci e vorba de lucruri cunoscute tuturor.

Cu acest prilej ținem să amintim și de-o a doua slăbiciune a sportului clujan: Gălăgia sălbatică a publicului, O consecință a ei s'a arătat de mult. Numeroși amatori ai sportului s'au văzut nevoiți să renunțe la plăcerea, sau să-i zicem neplăcerea, de-a asista la matchuri.

În cursul vacanței, cei din fruntea mișcării sportive a metropolei Ardealului ar putea să mediteze asupra remediilor acestei deprimante situațiuni.

Universitatea — N. A. C. la Oradea-Mare.

Duminecă șampioana Clujului va juca la Oradea cu șampioana de acolo. Echipa studentească va fi întovărășită de-un numeros public amator de sport.

Simpatia tot Clujului este cu ea, cu toții dorim s'o vedem șampioana a țării, căci într'adevăr, făcând abstracțiune de lipsa de însuflețire, cu care se luptă câteodată, dintre toate echipele de football din țară, Universitatea, de astăzi, prezintă cea mai armonioasă dezvoltare a adevăratelor calități sportive.

Bronz și Aramă roșie rămășițe, cumpăr ori ce cantități. Plătesc bine oferte la Librăria Anca Cluj, Piața Unirii.

Alexandru Anca Cluj Preț curent

pentru Ornamente bisericesti: Odăjdii (Vesminte preoțești) constătoare din:

1 Felon, 1 Epitrafir, 2 Aere, 2 Mănecuțe, 1 Brâu, 1 Acoperitor de sf. potir, în diferite motive și colorii din damast de mătase în calități deosebite cu prețul de 8000—22000 Lei.

Prapori:

În diferite culori 90 cm. lat 120 cm. lung cu două chipuri sfinte pe două părți văpsite pe pânză (chipul după dorință) are 3—4 tăieturi cu posomant auriu sau argintiu prețul unui prapor dela 2000—6000 Lei fără rudă.

Mustre de stoffe pentru odăjdii sau prapori se trimit numai contra 100 Lei anticipativ. La restituirea mustrelor să predau banii.

Colare, Berete, Brâuri, Plastroane.

- Polcap de mătase — — — — 120—
- Beretă (camilaică, potcap) Rom. cat. din klott negru — — — — 250—
- Beretă de cașmir negru gr. cat. — — — — 250—
- Colar de pânză „Leo” — — — — 50—
- Colar de cauciuc — — — — 45—
- Brâu (cingulum) violet moiree sau mătase — — — — 1500—
- Brâu (cingulum) negru moiree sau mătase — — — — 1500—
- Brâu (cingulum) negru de lână — — — — 450—
- Plastron (chemisette) Nr. 3. 21 cm. klott neted — — — — 150—
- Plastron (chemisette) Nr. 2. 15 cm. klott neted — — — — 120—

La comandă să se dea numărul și lărgimea colarului plastronului și a beretei. Din colare numai 6 bucăți se trimit.

Recvizite bisericesti:

- 1 Cădelniță de bronz argintată — — — — 1750—
- Una fitoare de tămâie cu linguriță din bronz argintat — — — — 550—
- 1 Candelă din bronz argintată — — — — 900—
- 1 Chivot din bronz argintat cu trei turnuri — — — — 3800—
- 1 Cruce de masă din bronz argintată cu Hristos în email 28 cm. — — — — 1200—
- 1 Cruce de masă (28 cm.) din bronz argintată cu Hristos în relief aurit 1000—
- 1 Cruce de mână din bronz argintată cu Hristos email — — — — 1000—
- Cruce de lemn cu Hristos în relief 120—200—
- 3 Cutii de aluminiu pentru oștie — — — — 150—
- 1 Căldărușe cu aspergil (stropitor) bronz argintat — — — — 1200—
- 1 Căniță cu tavă pentru spălarea mânilor (bronz argintat) — — — — 850—
- Cutie cu trei vase, cuțit și foarfecă la botez (bronz argintat) — — — — 1200—

- 2 Vase de sticlă cu tavă de zink (la proscomidie) — — — — 380—
- 1 Potir cu tăer (patenă) (bronz aurit) neted — — — — 2800—
- Disc și șteluță (bronz aurit) — — — — 1000—
- 1 Cutie cu trei vase pentru oleu și mir la botez (bronz aurit) I. C. O. 1800—
- 1 Cutie de bronz aurit cu capac pentru sf. cuminicătură la bolnavi — — — — 1500—
- Ciborium (bronz aurit) — — — — 3800—
- Monstranță (bronz aurit) rom. kath. 5500—
- Clopoțele pentru altar — — — — 100—200—
- Copcii (cărlițe) pt. odăjdii (aurite și argintate perechea — — — — 100—
- Sfeșnice pt. perete (cu un braț) — — — — 50—
- „ ” (cu două brațe) — — — — 100—
- Icoane sfinte — — — — 45—200—

Banii se trimit înainte, comenzile se efectuează în 3—4 săptămâni. Toate prețurile sunt rezervate și pentru străinătate dublu.

A apărut în editura Librăriei Alexandru Anca Cluj și se află de vânzare următoarele Piese teatrale și Poezii cele mai bune pentru sărbări școlare și populare.

Teatre:

- * „A fost odată” (poporală 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 20—
- * „Doamna mea” (poporală 1 act) de Nic. Tințariu — — — — 15—
- * „Gara Lumii” (poporală în 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 20—
- * „Dușmanii” (poporală 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 15—
- * „Pentru patrie” (poporală 4 acte) de Nic. Tințariu — — — — 15—
- * „Petitorii” comedie într'un act de Nic. Tințariu — — — — 15—
- * „Puiu Codrului” piesă haiducească 3 acte de Nic. Tințariu — — — — 20—
- * „Nevasa mea fie îngeri ca ea” (poporală 3 acte) de Nic. Tințariu — — — — 15—
- * „Infumuratele” comedie în 3 acte de C. Dumitrescu-Delavaronă — — — — 20—
- * „Fiecare cu a lui” (comedie 3 acte) de A. Șerbănescu-Buzău — — — — 20—
- * „Oglinda fermecată” (lirică 4 acte) I. Jasinsky — — — — 15—
- * „Doine și Chiuituri” adunate din gura poporului de „Siminic” — — — — 15—

Diferite:

- * „Inima mea” (cântece populare) — — — — 15—
- * „Imnuri Românești” (cântăce naționale) — — — — 10—
- * „Ecouri” de Traian Dumbrava — — — — 5—
- * „Umoristice” (Glume) de Costi — — — — 15—
- * „Versuri din Răsboi” (poezii populare) — — — — 10—
- * „Iubirea” (notă muzicală) pentru Pian și voce — — — — 15—

ALEXANDRU ANCA

Institut de arte grafice, librărie, mare depozit de hârtie, papetărie, recvizite de scris și articlii de lux. —:—
Piața Unirii 32. C L U J Telefon 124.

Tipografia este provăzută cu cele mai frumoase și mai moderne caractere de litere. Aranjat cu putere electrică execută prompt și repede tot felul de lucrări precum: lucrări pentru bănci, Libele de depunere, Bilanțe, Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori, Firme, Diplome, Bilete de vizită, Invitări, la prețuri, Anunțuri de logodnă și cununie, Tipărituri advocaționale precum Foi periodice, Opuri, Broșuri, Placate și Necroloage.

Doritorii de-a tipări ceva din cele arătate mai sus, sunt rugați, în interesul propriu, a cere întâi preliminar de plată.

Librăria are un bogat asortiment în recvizite de birou, cărți școlare, hârtie, registre. Mare depozit de recvizite și Ornate bisericesti precum și icoane sfinte în diferite mărimi.

Comandați !!

Clopote și Ornate bisericesti la

Librăria Anca

Cluj, Piața Unirii.

Cereți lista de cărți școlare, Preoțești, Juridice, Medicale, tipărituri și ornate bisericesti.

Se caută o mașină de cusut. Se preferă urma pe care se poate și broda și ajura. A se adresa la Librăria Anca P. Unirii 32.

ANUNCIURILE

comerciale, bilanțuri, prospecte convocări și publicațiuni de ori-ce fel pentru ziarul

„CLUJUL ROMÂNESC”

se primesc cu prețuri originale numai la

Librăria Alexandru Anca

Cluj, Piața Unirii 32

* Imprimare Advocățiale la librăria Anca.

- * „Imnul Studentesc Creștin” pentru Pian și voce — — — — 15—
 - * „Căldare” cărți cu târgurile — — — — 10—40 Lei
 - * „Dicționar” român-maghiar — — — — 5—
 - * „Carte de visuri” — — — — 15—
 - * „Observări critice dela adunările învățătoarești de I. Pavelea — — — — 5—
 - * „Istorie și Fantazie nouă evoluții în istoria românilor de I. Pavelea — — — — 20—
 - * „La isoavele vieții” de M. Velea — — — — 10—
 - * „Pentru Macedonia” imperativul nostru național de M. Dragnea — — — — 10—
 - * „Scrisori de iubire de după mai mulți autori — — — — 10—
 - * „Aventurile fantastice” ale lui Willyams Gotthard roman — — — — 10—
 - * „Nenorocii” (roman) de A. Șerbănescu-Buzău — — — — 8—
 - * „Trepnicul” (expl. semnelor — — — — 3—
 - * „Numirea nouă și veche a străzilor orașului Cluj — — — — 6—
- Cărți școlare:**
- * A. B. C-dar fonomic (pt. Șc. mag.) de Dr. Szentpéteriné — — — — 20—
 - * „Aritmetică pt. cl. I. șc. de ucenici de Cr. Epure — — — — 30—
 - * „Geografia județului Alba de Jos în limba maghiară de Dr. Szentpéteriné — — — — 15—
 - * „Geografia jud. Coșoca în limba maghiară de Dr. Szentpéteriné — — — — 15—
 - * „Iuliu Caesar de bello Gallico” manual pt. cl. V—VI. de Traian Popa prof. de liceu — — — — 35—
 - * „Lecții de limba română” de prof. Murășan — — — — 20—
- Cărți preoțești:**
- Carte de rugăciuni, Mângăerea Sufletului de I. Genț — — — — 25—

- Carte de rugăciuni, Mângăerea Sufletului de I. Genț ediție de lux — — — — 100—
 - * „Predici la Morț” de prot. I. Marga — — — — 35—
 - * „Predici pentru postul mare” (ciclu dublu) de protopop I. Marga — — — — 20—
 - * „Păstorul sufletesc” (I—VI. vol.) — — — — 120—
- Juridice:**
- * „Criza valutară și asanarea ei” de Dr. M. Șerban — — — — 35—
 - * „Legea de execuție” trad. de Dr. Barta și Dr. Hancu — — — — 65—
 - * „Vademecum” rom.-mag. de Dr. Köves — — — — 60—
 - * „Jurnal de term. adv.” (cu pereți tari, folosibil pe orice an) — — — — 50—
- Medicale:**
- * „Cartea Moașelor” de Dr. Grigoriu pentru toate femeile — — — — 120—
- Cele cu semnul (*) sunt nou apărute. La comandă banii se trimit înainte plus porto.
- Toate prețurile sunt rezervate și pentru streinătatea dublu.**
- De vânzare** 13 bucăți acțiuni de la banca „Coroana” din Cluj à 500 lei. Doritorii se vor adresa dlui Gavril Pop Bistrița Str. Cetățeni No. 21.
- Tot felul de cărți și tipărituri se pregătesc prompt și solid la Inst. Grafic Alex. Anca Cluj*

Fabrica română ardeleană de clopote patentate și Ornate Bisericești

ALEXANDRU ANCA CLUJ

Piața Unirii Nr. 32. Fabrica C. Victoriei 36.